

سرپرست حجاج ایرانی در دیدار با سناتور پاکستانی:
زنان مسلمان جلوی نادیده گرفتن
حقوق زنان را بگیرند ۲

حاجی! در آستانه بازگشتی؛
حرم را دریاب
۶

معاون وزیر امور خارجه خبر داد
سفارت‌های ایران و انگلیس
در مسیر بازگشایی ۱۵

مقام معظم رهبری

حج یک دستگاه عجیب دگرگون‌ساز است. هر موسم حجی، یک حرکتی در کل جامعه به وجود می‌آید؛ یعنی یک حرکت جمعی است. در این موسم، محبت‌ها به خدای متعال افزایش پیدا میکند. دلی که گنجینه‌ی محبت الهی باشد، خیلی باارزش و ذی‌قیمت است.

خطاب به کارگزاران حج ۱۳۹۰

الحج

شماره ۲۰
معنویت
هم اندیشی
اتحاد اسلامی

نشریه خبری آموزشی
بعثه مقام معظم رهبری
چهارشنبه ۱ آبان ۱۳۹۲
۱۸ ذی‌الحجه ۱۴۳۴
OCTOBER 23, 2013

ZAER NEWSPAPER

آخرین آمار از تعداد زائران ایرانی در مکه

رئیس دفتر نمایندگی سازمان حج و زیارت در عربستان سعودی، تعداد زائران ایرانی در مکه مکرمه در روز سه‌شنبه ۳۰ مهر ماه را ۴۴ هزار نفر اعلام کرد و گفت: روزانه به طور متوسط چهار هزار زائر ایرانی از مکه خارج می‌شود. غلامرضا رضایی در گفتگو با خبرنگار ستاد اطلاع‌رسانی حج ۹۲ با اعلام این خبر گفت: روزانه ۲ هزار و ۲۰۰ زائر ایرانی مدینه بعد از مکه مکرمه عازم مدینه منوره و یک هزار و ۸۰۰ زائر مدینه قبل نیز از مکه به سمت فرودگاه جده منتقل می‌شوند.

معاون حمل‌ونقل ستاد مکه سازمان حج و زیارت افزود: از خدمات چهار شرکت سعودی جهت حمل و نقل بین‌شهری حجاج ایرانی استفاده می‌شود.

گزارش اجمالی از فعالیت‌های فرهنگی در حج ۹۲ ارائه شد؛

سرپرست حجاج ایرانی: "تقریب مذاهب" تنها راه نجات امت اسلامی است

بر طبق این گزارش، حجت‌الاسلام والمسلمین سیدعلی قاضی‌عسکر نیز با تاکید بر رصد میزان اجرایی شدن برنامه‌های فرهنگی مصوب در کاروان‌ها، خواستار گسترش ابزارهای آموزشی زائران به ویژه توسعه آموزش مجازی شد. نماینده ولی فقیه و سرپرست حجاج ایرانی به قدرشناسی حجاج کشورمان اشاره کرد و گفت: در بازدیدهایی که از اقامتگاه‌های زائران داشتیم، شاهد بودیم که زائران از نحوه خدمت‌رسانی و همچنین اهتمام روحانیون کاروان‌ها برای رسیدگی به امور شرعی و معرفتی زائران رضایت نسبی داشتند؛ هر چند که با ارتقای سطح زائران، آنها خواهان این هستند که روحانیون کاروان‌ها به مباحث اسرار و معارف حج بیشتر بپردازند.

ادامه در صفحه ۲

وی همچنین به استقبال گسترده زائران از ارائه محتوای آموزشی در جلسات داخل کاروان‌ها، آموزش‌های میدانی در مدینه منوره و مکه مکرمه، آموزش میدانی ویژه و برگزاری جلسات مدینه‌شناسی و مکه‌شناسی که با حضور راویان توانمند در محل اقامتگاه‌های زائران ایرانی برگزار شدند اشاره کرد. معاون فرهنگی بعثه مقام معظم رهبری با اشاره به کاهش تعداد معینه‌ها و عوامل فرهنگی در حج امسال، تصریح کرد که برنامه‌ریزی‌های فرهنگی به نحوی بوده که در مجموع نسبت خدمت‌رسانی فرهنگی و سطح فعالیت فرهنگی در حج امسال نسبت به گذشته کاهش پیدا نکند و نسبت عوامل فرهنگی به زائران همانند سال قبل باشد.

دستاندرکاران معاونت فرهنگی و مدیریت اهل سنت بعثه مقام معظم رهبری در دیدارهای جداگانه با نماینده ولی فقیه و سرپرست حجاج ایرانی از فعالیت‌های صورت گرفته در موسم حج گزارش دادند. به گزارش ستاد اطلاع‌رسانی حج ۹۲، حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر مظلومی در این دیدار با بیان اینکه ۶۸۵ روحانی، معین و معینه در کاروان‌های زائران شیعه و ۴۹ روحانی، معین و معینه در کاروان‌های زائران اهل سنت در حج امسال فعال شدند، یادآور شد: اکثریت قریب به اتفاق از روحانیون کاروان‌ها افرادی توانمند، دلسوز و مشتاق فعالیت و خدمت هستند و بخش عملیاتی فعالیت‌ها و همراهی زائران در هر کدام از برنامه‌های فرهنگی توسط روحانیون کاروان‌ها صورت گرفته و در ادامه موسم نیز به همین ترتیب پیش می‌رود.

عید غدیراست، عید امامت، عید عهد با خالق خود، عید تعیین جانشین پیامبر بزرگوار. چهار سال خلافت علی (ع) در برابر زمان و تاریخی که بر انسان گذشته است شاید بسیار کوتاه باشد و حتی بشود از نظر زمانی نادیده اش گرفت، ولی همه امیدها، آرزوها و آرمانهای بشری با همه تار و پودش به این چهار سال گره خورده است. این مدت کوتاه به انسان آموخت عدالت ممکن است، ساده زیستن را می توان جایگزین تفاخر و اشرافیت کرد، می شود از بیت المال محافظت کرد و ذره ای از آن را، از آن خود ندانست. در مقابل می شود کیسه آرد بر دوش گرفت و گرسنگی یتیمان را التیام داد و برای تحقق جامعه ای که محبوب ازلی می طلبد همه رنجها را تاب آورد و تنها در چاه تنهایی نجوا کرد.

ولی مسلمین خود را پدر جامعه اسلامی می دانست و با یک چشم همه را می نگریست و سهم یکسان به همه می داد، طرفدار فرودستان بود و اشرافیت و چپاول بیت المال را هرگز تاب نمی آورد، تا جایی که وقتی برادر نابینایش از او سهم بیشتر خواست، آهن گداخته را در کف دستش گذاشت تا بداند این سهم بیشتر یعنی آتش دوزخ. حتی بر دخترش که گردن بندی از خزانه به عاریت برداشت سخت گرفت.

امام بزرگوار با نهج البلاغه نشان داد شیر نبرد و فاتح خیبر و بزرگواری بود مظهر مهر، حتی با قاتل خود! وقتی به کلام میدان می دهد چه معجزه بی در آستین دارد، کلام شاعرانه، خطبه های تاریخی، مردی به بزرگی خود تاریخ و سر سپرده محبوب اش، و عابدی خدا ترس. آموزه های علی (ع) به ما درس های بزرگی می آموزاند و غدیر، روز آموختن است.

گزارش اجمالی از فعالیت های فرهنگی در حج ۹۲ ارائه شد؛

سرپرست حجاج ایرانی: "تقریب مذاهب" تنها راه نجات امت اسلامی است

ادامه از صفحه اول

لذا هر چند در مجموع شاهد نتیجه مطلوب از عملکرد روحانیون کاروان ها هستیم اما مناسب است که معاونت فرهنگی بعثه، برنامه ای طراحی کند تا بهترین ها از نظر معلومات و فعالیت های عملی در اولویت بهره گیری برای کاروان های حج قرار گیرند.

بر طبق این گزارش، حجت الاسلام والمسلمین عطاران، مدیر امور اهل سنت بعثه مقام معظم رهبری نیز در دیدار اعضای شورای افتاء اهل سنت، گزارشی از فعالیت های فرهنگی و فعالیت روحانیون و معینه های کاروان های زائران اهل سنت ارائه کرد.

مولوی اسحاق مدنی، مشاور رئیس جمهور و رئیس شورای افتاء اهل سنت بعثه مقام معظم رهبری نیز با بیان اینکه هر ساله کارایی بعثه نسبت به گذشته بیشتر می شود، یکی از علامت های صحت و درستی یک کار را افزایش روزافزون طرفداران آن دانست و گفت: در حج امسال، استقبال از بعثه بیش از گذشته است.

وی افزود: با وجود اینکه توطئه های بسیاری برای دور کردن شیعه و سنی از همدیگر وجود دارد اما هم در داخل و هم در خارج کشور، اقبال مردم برای همراهی با انقلاب را شاهد هستیم و انسان های عاقلی که طرفدار دوستی و حمایت از ارزش های انقلاب اسلامی هستند رو به افزایش می باشند.

حجت الاسلام والمسلمین سیدعلی قاضی عسکر، نماینده ولی فقیه و سرپرست حجاج ایرانی نیز در دیدار با اعضای شورای افتاء اهل سنت و مدیریت اهل سنت بعثه

مقام معظم رهبری، تنها راه نجات امت اسلامی را تقریب مذاهب دانست و گفت: مسئله تقریب مذاهب، یک فریب نیست بلکه یک واجب شرعی است. تنها راه نجات امت اسلامی این است که به یکدیگر نزدیک شویم، حرف های همدیگر را بشنویم و تحمل مان را بالا ببریم.

سرپرست حجاج ایرانی، منشا فتنه انگیزی هایی که در پوشش طائفه گری و با هدف دامن زدن به اختلافات در برخی کشورهای اسلامی صورت می گیرد را در مستکبرین و کشورهای وابسته به آنها دانست و تربیت عوام و آگاه سازی افراد جاهل را از مقدمات نزدیکی مسلمانان و نجات امت اسلامی برشمرد.

نماینده ولی فقیه در امور حج و زیارت، با تاکید بر اینکه مسئولیت علمای جهان اسلام در شرایط فعلی سنگین تر است، اتحاد اسلامی را نه تنها یک اقتضاء دینی بلکه یک اقتضاء عقلی نیز دانست و گفت: وحدت، دشمنان زیادی هم دارد و اصلا هدف فتنه انگیزی که در قالب توهین به مقدسات ادیان و مذاهب در شبکه های ماهواره ای و فضای مجازی نمود پیدا کرده، این است که کشورهای اسلامی را به هم بریزند.

حجت الاسلام والمسلمین قاضی عسکر با تاکید بر ایجاد اتحاد بین المللی بر علیه حرکت های افراطی و فتنه انگیزی های طائفی، اظهار داشت: تقریب هیچ گاه به معنی این نیست که پیروان مذاهب از مذهب خود دست بردارند بلکه تقریب یعنی پیروان مذاهب در حالی که اعتقادات خود را دارند، اجازه ندهند شکافی در بین آنها پدیدار شود.

سرپرست حجاج ایرانی در دیدار با سناتور پاکستانی:

زنان مسلمان جلوی نادیده گرفتن حقوق زنان را بگیرند

رهبری، زنان مسلمان جایگاه خود را پیدا کردند و زنان شجاع وقتی در صحنه حضور دارند می توانند بسیار اثرگذار باشند.

نماینده ولی فقیه در امور حج و زیارت همچنین از پیشنهاد تبادل هیئت های پارلمانی از میان زنان پارلمان های دو کشور استقبال کرد و آن را مایه تامین حقوق زنان دانست.

وی با اشاره به مشکلات جدی در حوزه حقوق زنان در دنیا، گفت: آمار و ارقام زن آزاری در غرب نشان می دهد در انگلیس از هر چهار زن، یک نفر از سوی همسرش کتک می خورد که این نشان از یک بحران جهانی در نادیده گرفتن حقوق زنان دارد لذا تا فرصت باقی است زنان مسلمان باید با همدیگر متحد شوند تا بتوانند در صحنه جهانی موفق باشند.

سیدافروزیا سلیم عباس، سناتور پاکستانی با نماینده ولی فقیه و سرپرست حجاج ایرانی دیدار و گفت و گو کرد.

به گزارش خبرنگار زائر، سیدافروزیا سلیم عباس در این دیدار با ابراز خرسندی از دیدار با نماینده ولی فقیه و سرپرست حجاج ایرانی، علاقه مسلمانان پاکستان به انقلاب اسلامی را مقوله ای ریشه دار دانست و گفت: مردم پاکستان از پیروزی های مردم ایران در صحنه های مختلف احساس غرور می کنند.

این سناتور پاکستانی خواستار تبادل هیئت های پارلمانی از سوی زنان پارلمان های ایران و پاکستان شد.

حجت الاسلام والمسلمین سیدعلی قاضی عسکر نیز با ابراز خرسندی از فعالیت زنان پاکستانی در صحنه های مختلف، یادآور شد: پس از پیروزی انقلاب اسلامی با رهنمودهای امام راحل (ره) و مقام معظم

ارائه بیش از ۲۸ هزار خدمت پزشکی به زائران ایرانی در حج تمتع امسال

رئیس مرکز پزشکی حج و زیارت جمعیت هلال احمر گفت: از ابتدای شروع حج تمتع امسال ۲۸ هزار و ۱۹۹ خدمت به زائران ایرانی ارائه شده است که ۱۹ هزار و ۶۶۱ خدمت در مکه مکرمه و ۸ هزار و ۶۷۸ خدمت در مدینه منوره بوده است. دکتر سیدعلی ریاض در گفت و گو با خبرنگار اجتماعی ایرنا؛ در خصوص خدمات ارائه شده توسط مرکز پزشکی حج و زیارت جمعیت هلال احمر از ابتدای شروع حج تمتع امسال تا ۲۸ مهرماه گفت: از ابتدای شروع حج تمتع ۲۸ هزار و ۳۳۹ خدمت به زائران ایرانی ارائه شده است که ۱۹ هزار و ۶۶۱ خدمت در مکه مکرمه و ۸ هزار و ۶۷۸ خدمت در مدینه منوره بوده است.

وی با تأکید بر اینکه جمع کل ویزیت های تخصصی انجام شده در این مدت ۶ هزار و ۲۶۰ ویزیت بوده است افزود: از این تعداد ۴ هزار و ۶۲۶ ویزیت در مکه مکرمه و ۱۶۳۴ ویزیت در مدینه منوره انجام شده است.

رئیس مرکز پزشکی حج و زیارت جمعیت هلال احمر خدمات پاراکلینیکی ارائه شده به زائران را در مکه مکرمه ۲ هزار و ۷۲۲ خدمت و در مدینه ۶۵۲ خدمت اعلام کرد و افزود: یک هزار و ۹۸۴ خدمت سرپایی در این مدت در مکه مکرمه و ۸۰۶ خدمت سرپایی در مدینه منوره انجام شده است. ریاض با اشاره به اینکه در حج تمتع امسال تا ۲۸ مهر ماه، ۶۰۷ نفر در مکه و ۱۴۴ نفر در مدینه بستری شده اند افزود: در حال حاضر ۶۶ نفر در بیمارستان مکه بستری هستند.

وی اضافه کرد همچنین در حج تمتع امسال هفت نفر از زائران ایرانی در بیمارستان سعودی بستری شده اند.

وزیر بهداشت عربستان:

تجربه، سبب مهار کورونا در حج امسال شد

وزیر بهداشت عربستان بر صحت حجاج و موسم حجی بدون بیماریهای واگیردار تأکید کرد. عبدالله بن عبدالعزیز الربیع وزیر بهداشت عربستان گفت: تجربه عربستان در اداره طب جمعیت ها، مهار کورونا را آسان کرد.

الربیع افزود: وزارت بهداشت در موسم حج امسال، ۱۰ محور اصلی را اجرا کرد که سبب موفقیت موسم حج و حجی سالم و خالی از بیماریهای واگیردار شد.

وی خاطر نشان کرد: افزایش سطح آگاهی و رفتارهای صحیح، دخالت سریع، مهار بیماریها و خدمات بهداشتی و برنامه های کیفی تخصصی برای نجات انسان و... از مهمترین این محورها بود.

رامین مهمان پرست سخنگوی سابق وزارت امور خارجه

سفر حج، تمرین سفر آخرت است

رامین مهمان پرست سخنگوی سابق وزارت امور خارجه به تناسب شغلش به کشور های زیادی سفر کرده است اما سفر حج و سرزمین وحی را متفاوت تر از همه سرزمین های دیگر می داند. او امسال یکی از میهمانان بعثه مقام معظم رهبری است.

شما چند بار به حج مشرف شده اید؟

- این سفر پنجم من است. طی چهار سفر قبلی که از سال ۷۰ آغاز شد در بخش بین الملل بعثه مقام معظم رهبری خدمت دوستان بودم. یک سفر هم ماموریت به عربستان داشتم که همزمان شده بود با ایام حج که به صورت شخصی حج را بجا آوردم.

در طول ۵ سفر گذشته کدام یک از مراحل مراسم حج بیشتر در خاطر شما زنده مانده و با شنیدن کلمه حج به یادش می افتید؟

- برای من مراسم عرفه همیشه جذاب بوده. در این روز دل و ذهن زائران ایرانی متوجه حرکت امام حسین (ع) و حرکتشان به سمت کربلا می شود. اعمال حج و مفاهیم آن با قیام اباعبدالله همنشینی عجیبی دارد. به گونه ای که عاشورای حسینی به خوبی معنا کننده اعمال حج به خصوص قربانی است و این موضوع برای همه ایرانی ها از جمله من، همیشه تفکر برانگیز بوده. در ذهن من دهم ذی حجه با دهم محرم همراه است. روح حج در این همنشینی بهتر درک می شود و این نشان می دهد که حج بدون ولایت کامل نیست.

سفر حج چه پیامی برای اهل سیاست دارد؟

- کسانی که در سیاست مشغولند، در ایام حج فرصت پیدا می کنند که دست به یک پالایش درونی بزنند و ارتباط خود را با خداوند تقویت کنند. افرادی که کار سیاسی می کنند نیازمند آنند که دایما به منبع لایزال الهی وصل شوند تا با قوت و توانایی و پرهیز از انحراف، وظایف خودشان را انجام دهند.

بهترین سوغاتی حج

بهترین سوغاتی سفر حج به نظر من دعا برای دوستان و اقوام است. اگر انسان بتواند برای اقوام و آشنایان و به خصوص درگذشتگانش در این سرزمین نماز و دعا بخواند و طواف مستحبی انجام دهد، این بهترین هدیه و سوغات است.

کشورهای اسلامی دیگر درباره ایران و مذاهب مختلف وجود دارد. با برنامه ریزی های خوب بعثه مقام معظم رهبری و سازمان حج به این مسائل پرداخته شده است. همدلی و صمیمیت بعثه مقام معظم رهبری و سازمان حج و زیارت امسال از سالهای گذشته بسیار بهتر است و این موضوع باعث شده تلاش چشمگیری که برای راحتی زائران ایرانی صورت می گیرد به نتایج بسیار خوبی بیانجامد.

امسال چه تجربه جدیدی از سفر حج داشتید؟

- حج امسال صحنه هایی را شاهد بودم که باعث خوشحالی من شد. با اینکه هنوز اندکی از زائران با رفتارهای نادرست مثل نماز خواندن به صورت فرادا در هنگام نماز جماعت تصویر نامناسبی از کشورمان را به نمایش می گذارند، مشاهده کردم که دیگر زائران خودشان متوجه این مسئله هستند و به همدیگر تذکرات لازم را می دهند. این جای خوشحالی دارد که مردم تا این حد متوجه اهمیت نمایش وحدت در جهان اسلام هستند و اگر در معدود مواردی خطایی از برخی زائران سر بزنند دیگران آن را جبران می کنند. این مسئله برای سیاست خارجی کشور و روابطش با دیگر کشورهای اسلامی بسیار مهم است چون شعار جمهوری اسلامی همیشه وحدت امت اسلامی بوده و تصویری که از کشورمان در ذهن مسلمانان دیگر کشورها نقش می بندد در باور این موضوع بسیار موثر است.

شما پیام حج را در یک کلمه چگونه توصیف می کنید؟

- از نظر من پیام حج در کلمه "عبودیت" یعنی بندگی خدا خلاصه می شود. در ایام حج پست و مقام و مال و مکتب را باید کنار گذاشت. در این سفر، انسان، سفر آخرت را تمرین می کند.

سفر حج فرصتی بسیار استثنایی است برای آشنایی با دیدگاه های مختلف و تبادل نظر بین علمای اسلامی و پاسخ به شبهات و سوالاتی که در ذهن زائرین

۱۱ هزار حاجی طی روز و شب گذشته از طریق فرودگاه بین المللی مدینه منوره به کشورهایشان بازگشتند.

به گزارش پایگاه اطلاع رسانی حج، ۱۱ هزار حاجی طی روز و شب گذشته از طریق فرودگاه بین المللی مدینه منوره به کشورهایشان بازگشتند.

بر اساس این گزارش، ۱۱ هزار نفر از حجاج بیت الله الحرام پس از پایان فریضه حج و زیارت حرم مطهر نبوی (ص) با این پروازها، مدینه منوره را ترک کردند.

یوسف حواله مدیر موسسه ادلاء به سازوکاری که این موسسه برای موسم حج امسال در نظر گرفته است، اشاره کرد و گفت: اعزام حجاج از اماکن اسکان تا لحظه سوار شدن بر هواپیما و انتقال بار حجاج با سازوکار سریع و مشخص صورت می گیرد به طوری که حجاج بیش از یک ساعت در فرودگاه معطل نمانند.

وی همچنین اعلام کرد: جدول بندی پروازهای حج شرکتی هوایی به شکلی که از همزمان بودن پروازها جلوگیری می کند، سبب روان شدن حرکت در داخل سالنها و فضای هوایی فرودگاه شده است. حواله افزود: وجود سالنهای انتظار حجاج در فرودگاه مدینه که گنجایش حدود دو هزار حاجی را دارد نیز به ساماندهی امور و روان تر شدن کارها کمک کرده است.

وی گفت: هر پرواز خروجی و عملکرد کارکنان مورد ارزیابی قرار می گیرد تا کیفیت خدمات ارائه شده مقایسه گردد و البته وزارت حج به عنوان طرف ناظر به پیگیری و ارائه گزارشهای فوری می پردازد و مقصران بازخواست خواهند شد.

وی افزود: پروازهای شمار زیادی از حجاج، از روز چهارشنبه آغاز خواهد شد.

حج تطهیر کننده و فضیلت بخش

سالکان طریق عبودیت و بندگی معتقدند که عبادات، از نظر خاصیت اثرگذاری در روح و تکمیل نفس، مختلفند.

ترجمه

آیت ... سید محمد ضیاء آبادی

بعضی، اثر تطهیر و تخلیه دارند و بعضی، موجب تزیین و تخلیه جان می شوند. برخی، از فضای روح بشر رفع ظلمت می کنند و بعضی، نور و صفا جلب می نمایند.

مثلاً، انفاقات و صدقات، از زکات و خمس و کفارات و مظالم و خلاصه، ادای حقوق مالی، اثرش، تطهیر قلب از پلیدی و آلودگی حب مال است که می فرماید:

(خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا). (توبه/۱۰۳)

«از اموال آنها صدقه ای بگیر، تا به وسیله آن، آنها را پاک سازی و پرورش دهی.»
و روزه گرفتن، مایه تقویت اراده و نیروی مقاومت در مقابل تمایلات نفسانی و تحصیل ملکه تقوا و مصونیت از غلبه شهوات است.

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ) (بقره/۱۸۳).

«ای افرادی که ایمان آورده اید، روزه بر شما نوشته شده، همان گونه که بر کسانی که قبل از شما بودند، نوشته شد، تا پرهیزگار شوید.»

خاصیت نماز، تنویر جان آدمی به نور ذکر و مناجات با خدا و مقابل گشتن صفحه روح، با (اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ) است که می فرماید:

پا گذاشتن جای پای انبیاء(ع)

آن کسی که در حال نماز، حواسش جمع نیست و خلوص و خضوعی ندارد، او به جای ابراهیم نایستاده است. افرادی که مکه

« نماز را برای یاد من به یادار»

اما امتیاز عبادت حج، در میان انواع عبادات، این است که جامع الامرین است. هم خاصیت تطهیر دارد و هم مایه تزیین است. هم رفع ظلمت حب مال از دل می کند و هم نورانیت ذکر و انس با خدا می آورد.

در حج، انفاق مال، دور افتادن از اهل و عیال، جدا شدن از آسایش الفت گرفته در وطن، تعطیل کردن کسب و کار و مشاغل زندگی مادی، تحمل رنج سفر، معاشرت با افراد بدخو و احياناً تشنگی ها و آفتاب زدگی ها و بی خوابی ها و انجام اعمال نامأنوسی که طبع نمی پسندد و عقل سطحی فایده ای در آن نمی بیند، مانند سنگ زدن به ستون های بیابان منی و هروله کردن و از لباس معمولی خود، در آمدن و سرتراشیدن و امثال اینها، در پاک کردن دل انسان از پلیدی کبر و نخوت و خودخواهی و رام ساختن گردنکشان و خاضع کردن نافرمانان، فوق العاده مؤثر است و این، نمونه ای از خصیصه طهارت بخشی حج است.

اما جنبه تزیین و تخلیه حج، همان صفات فاضله روحی و اخلاقی است که در شخص حاج، به وجود می آید. نیز، آثار درخشان سیادت آفرینی که در جامعه مسلمین بارز می شود و امت اسلامی را، حاکم بر جمیع ملل عالم می گرداند.

امتیاز عبادت حج، در میان انواع عبادات، این است که جامع الامرین است. هم خاصیت تطهیر دارد و هم مایه تزیین است. هم رفع ظلمت حب مال از دل می کند و هم نورانیت ذکر و انس با خدا می آورد

می روند و اطراف مکه طواف می کنند، لحظه به لحظه، قدم به قدم، آن مراسم و مواقف را گرمی می دارند. آنجا انبیا و اولیا و ائمه پا گذاشته اند. کسانی که به اسرار حج آشنا نیستند، معلوم نیست با چه حالی به مکه می روند، با چه حالی در مکه سخن می گویند.

ادب حضور در محضر پیامبر اکرم (ص)

آیت الله جوادی آملی

خدای سبحان پس از آنکه شرط ورود به محضر رسول اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) را اذن و دعوت آن حضرت بیان کرده: «یا ایها الذین امنوا لا تدخلوا بیوت النبی إلا ان یتؤذن لکم... إذا دعیتم فادخلوا...»، از آنجا که مجلس آن حضرت، مجلس علم و حکمت است، نه محفل بزم و انس، تشرّف یافتگان به محضر نورانی پیامبر گرامی (صلی الله علیه و آله و سلم) را از اعمال، سخنان، افکار و خاطراتی که آن حضرت را می رنجاند، نهی فرموده است: «... ولا مستأنسین لحديث إن ذلكم کان يؤذی النبی». توضیح بیشتر درباره ی این آیه در فصل بعد خواهد آمد.

قرآن کریم در آیات دیگری نیز، مؤمنان را امر به مراعات ادب حضور پیامبر گرامی (صلی الله علیه و آله و سلم) کرده، می فرماید: ای کسانی که ایمان آورده اید! در پیشگاه رسول اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم)، صدایتان را از صدای آن حضرت بلندتر نکنید: «یا ایها الذین امنوا لا ترفعوا أصواتکم فوق صوت النبی». از آنجا که زندگی و مرگ پیامبر یکسان است، اکنون نیز کسانی که به حرم آن حضرت مشرف می شوند، باید ادب حضور رسول گرامی (صلی الله علیه و آله و سلم) را مراعات کنند. اصولاً انسان وزین با صدای بلند سخن نمی گوید، مگر ضرورتی آن را ایجاب کند.

خداوند در پایان این آیه تهدید می کند که اگر ادب محضر رسول اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) را مراعات نکنید، ممکن است اعمالتان حیط و باطل شود: «ولا تجهروا له بالقول کجهر بعضهم لبعض أن تحبطن أعمالکم وأنتم لا تشعرون»؛ چنانکه مراعات ادب مذکور، نشانی از تقوای دل بوده و غفیران و پادشاه الهی را به دنبال دارد: «إن الذین یعصون أصواتهم عند رسول الله أولئک الذین امتحن الله قلوبهم للتقوی لهم مغفرة وأجر عظیم». امتحان تقوای دل و پیروز شدن در این آزمون، از پرافتخارترین کمالهای انسانی است.

نسبت به یکدیگر همانند یک پیکرند. وقتی عضوی از این گروه بیمار شود، سایر اعضا در تبادری و شب بیداری با او همراهی می کنند. حضرت علی علیه السلام، در هنگام انتصاب مالک اشتر به عنوان والی مصر، در بخشی از عهدنامه مفصل و آموزنده خود، خطاب به وی چنین می فرماید: (... وَ اشْعُرْ قَلْبِکَ الرَّحْمَةَ لِلرَّعِيَّةِ وَ الْمَحَبَّةَ لَهُمْ وَ اللُّطْفَ بِهِمْ وَ لَا تَكُونَنَّ عَلَيْهِمْ سَبْعًا ضَارِبًا تَغْتَنِيهِمْ أَكْثَلُهُمْ فَانْهَهُمْ صَنْفَانًا: اَمَا أَخ لَكَ فِي الدِّينِ وَ اَمَا نَظِيرٌ لَكَ فِي الْخَلْقِ ...)

دلت را برای مردم کانون مهر و محبت ساز و آنان را دوست بدار و مبادا بر آنان درنده خوی شوی و خوردن آنان را بر خود غنیمت شمری، چرا که آنان دو دسته اند یا برادر دینی تواند و یا نظیر تو در آفرینشد. استاد شهید، آیه الله مطهری در ذیل این قسمت از عهدنامه مالک چنین می نویسد:

قلب زمامدار، بایستی کانون مهر و محبت باشد، نسبت به ملت، قدرت و زور کافی نیست. با قدرت و زور می توان مردم را گوسفندوار راند، ولی نمی توان نیروهای نهفته آنان را بیدار کرد و به کار انداخت، نه تنها قدرت و زور کافی نیست، عدالت هم اگر خشک اجرا شود کافی نیست، بلکه زمامدار همچون پدری مهربان باید قلبا مردم را دوست بدارد و نسبت به آنان مهر بورزد. و نیز بایستی دارای شخصیتی جاذبه دار و ارادت آفرین باشد تا بتواند اراده آنان و همت آنان و نیروی عظیم انسانی آنان را در پیشبرد هدف مقدس خود به خدمت بگیرد.

پیوند محبت را محکم کنیم

از دیدگاه اسلام، مهربانی و محبت در حقیقت، مایه قوام و برپایی جامعه انسانی است. و به منزله ملاط و چسبی است که مصالح ساختمانی تشکیل دهنده اجتماع بشری را به هم پیوند می زند.

همان گونه که نبودن ملاط یا سُستی آن موجب فرو ریختن ساختمان می شود، نبود مهربانی نیز نظام اجتماع بشری را متلاشی می کند و زیباییهای زندگی را به کام انسان تلخ و بی معنا می سازد.

آن کس که انسان را برای زندگی اجتماعی آفریده، احساس نیاز به این پیوند و رابطه ضروری را نیز در نهاد او به امانت نهاده است. او هم خود رحمان، رحیم، و دود، و رؤف و عطوف است و هم بندگان را بر این سرشت آفریده است.

خدای مهربان، بندگان را به مهربانی و مهرورزی تشویق می کند و مهرورزان را جزو اصحاب میمنه (کسانی که نامه عملشان، به دست راستشان داده خواهد شد یا کسانیکه وجودشان سرشار از یمین و برکت برای خودشان و دیگران است) معرفی کرده و می فرماید: (ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَ تَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ وَ تَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ)

سپس از کسانی باشد که ایمان آورده و یکدیگر را به صبر و استقامت و مهربانی و عطوفت توصیه می کنند. اینان اصحاب یمین هستند.

رسول گرامی اسلام (ص) نیز استحکام پیوند مودت و مهربانی مؤمنان با یکدیگر را چنین توصیف می کند: (أَنَّهَا الْمُؤْمِنُونَ فِي تَرَاحِمِهِمْ وَ تَعَاطُفِهِمْ بِمَنْزِلَةِ الْجَسَدِ الْوَاحِدِ إِذَا شَتَكَ عَضُو مَنَّهُ تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ الْجَسَدِ بِالْحَمَى وَ السَّهْرِ)

مؤمنان، در مقام مهربانی و عطوفت

شفاعت پیامبر اعظم شامل این افراد نمی شود
حضرت محمد(ص) فرمودند: کسی که نماز را از وقتش تأخیر بیندازد، (فردای قیامت) به شفاعت من
نخواهد رسید.

حاجی! در آستانه بازگشتی؛ حرم را دریاب

زائر دیار یار، در آستانه بازگشت به وطن و خانه و کاشانه ایم. سفری می باید و هجرتی و گشودن بند «عادت» از پای «روزمره‌گی» و چشیدن آب، از چشمه حیات و پرواز به آنجا که دل‌ها به عشقش می‌تپد.

جواد محدثی

شاعر

غالباً، زائر، مسافر است و زیارت و سفر، توأم. پس در «حج»، زیارت است و سفر و هجرت، به سوی نبض ایمان و مهد قرآن و مهبط وحی...
سیر و سفر در اسلام، بسیار پسندیده است و مفید، ولی باید در جهت خوب و با انگیزه و هدفی سالم باشد. امام صادق(ع) فرموده است: مسافرت باید برای یکی از این سه امر باشد:
۱- تهیه توشه آخرت
۲- تأمین معاش زندگی
۳- لذت مباح و تفریح سالم و غیر حرام.
رسول خدا(ص) هم فرموده است: مسافرت کنید تا صحت بدن یابید، جهاد کنید تا غنیمت به دست آورید، حج نمایند تا بی‌نیاز گردید.
زیارت خانه خدا، هم سفر است، هم حج است، هم برای مسلمان

منافع مادی و اجتماعی دارد، هم آگاهی بخش و وحدت‌آفرین است، هم دشمن شکن و دوست‌نواز است. سازندگی حج بسیار است و نقش تربیتی و اجتماعی و سیاسی آن، بس عظیم و کارساز، و نخستین گام حج، با سفر آغاز می‌شود و سرفصل زیارت‌ها حج خانه خدا است.

در عین حال باید هشیار بود که این سفر الهی و زیارت پربرکت که بر هر مسلمان توانمند و مستطیع، فرض و واجب است، از محتوا تهی و از اثر خالی نگردد... که اینگونه حج، حج دوره آخرالزمان است. در حدیث است که: «در آخرالزمان، مسافرت و بیرون رفتن مردم برای حج به چهار گروه، بیشتر اختصاص پیدا می‌کند:

حکمرانان برای تفریح و گردش،

ثروتمندان برای تجارت و داد و ستد،

فقراء برای گدایی و قاریان برای سمعه و ریاء...».

در هر صورت، دریغ است که این سفر، به هدف‌هایی دنیایی و محاسبات سودپرستانه اختصاص یابد و از محتوا و بعد عارفانه و عاشقانه تهی گردد. چرا که مکه، ضیافتگاه ملکوتی و معنوی خداوند است و حاجی مهمان پروردگار است و پذیرایی خداوند، با رحمت و مغفرت است.

امام علی(ع) فرموده است: «الحاج والمعتمر وفد الله وحق على الله تعالى ان يكرم وفده ويحبوه بالمغفرة». و حیف که این میهمانی، که زمینه‌ساز اکرام خدا و پذیرایی با غفران الهی است، در حد سفری تفریحی و گردش پوچ، و رفت و آمدی تاجرانه درآید... که صاحبخانه کریم و بزرگ است و مهمان راه‌دلی والا و نیتی در خور عظمت «رب البيت» شایسته است.

♦ «مکه»، تربیت برگزیده

مکه، سرزمین برگزیده خداوند است و مورد نظر و توجه پروردگار. سرزمین عرفان و معنویت و توحید است، خاستگاه اسلام است، تربیت منتخبات آفریدگار است و زیارت این دیار، قدم نهادن و رفتن و دیدن و فیض بردن از جاهایی است که مورد عنایت خاص خداست.

امام صادق(ع) فرموده است: «محبوب‌ترین زمین نزد خدا، «مکه» است. نزد خداوند هیچ خاکی محبوب‌تر از خاکش و هیچ سنگی گرمی‌تر از سنگش و هیچ درختی محبوب‌تر از درخت مکه و هیچ کوهی محبوب‌تر از کوه‌هایش و هیچ آبی محبوب‌تر از آب مکه نیست.»

در ارزش زیارت مکه همین بس که ایام پربرکت و سراسر خیر حج،

آزمایش بزرگ الهی برای مسلمانان می‌شمارد، دلیلی جز ضرورت دگرگونی در نگرش‌ها و گرایش‌های آنان ندارد.

پس، شایسته است که حاجیان پس از حج، در اندیشه‌ها و جهت‌گیری‌های فردی و جمعی‌شان نشان دهند که از حج ابراهیمی چه درسی گرفته‌اند. یکی از آن درس‌ها، درس یکتاپرستی و اخلاص در بندگی پروردگار است. مگر «لبیک. اللهم لبیک» گفتن یک زائر احرام پوشیده، پیام توحید و شرکت‌ستیزی را به همراه ندارد؟ مگر گوینده لبیک نباید عزم استواری برای ترک ستم، دروغ، فریب و تجاوز به حریم دیگران را داشته باشد؟

درس دیگر حج ابراهیمی، عرفان، و معرفت نسبت به خداوند و صفات اوست. یک زائر کعبه

در ایام حج باید به اسم‌ها و صفات‌های زیبای حق بیندیشد و اندک اندک، خود راه در مسیر رضای خدا قرار دهد؛ زیرا در نگاه قرآن کریم، انسان‌ها باید به مقام «خليفة اللهی» یا جانشینی خداوند در زمین، نزدیک شوند.

نمی‌توان از خداپرستی سخن گفت و اخلاق خدایی نداشت. کسی که خدای رحمان، غفار و عزیز را می‌پرستد، باید فردی مهرورز، باگذشت و توانمند، در راه عقیده باشد. حاجیان، بیش از دیگر مسلمانان این مسئولیت را دارند؛ چرا که از زیارت خانه خدا بازگشته‌اند! مردم از آنان، انتظار دارند که نشانه‌هایی از اخلاق صاحب‌خانه را داشته باشند.

درس سوم حج ابراهیمی، هم‌گرایی است. هر حرکتی که در ایام حج داشتیم یک حرکت جمعی

اگر حاجی شده‌ای؛ اکنون چگونه می‌توان بهترین مسلمان بود؟

به حج آمدیم که تکلیف حج را گزاریم، اما، می‌دانیم که هدف یک زائر کعبه، فقط رفع تکلیف نیست! هدف از حج ابراهیمی این است که، در فرد و جامعه، دگرگونی‌های فکری و رفتاری پدید آید. اینکه علی علیه السلام، زیارت کعبه را یک

دولتی که به نحوی منتسب به حکومت‌هاست، احکام و مقررات ویژه‌ای دارد که مردم، ملزم به رعایت آن و اجرای قوانین مربوط به آن هستند، همچنین زمین‌ها و بناها و سرزمین‌های منسوب به خداوند هم شئون خاص و احکام و مقررات ویژه و لوازم و روابطی دارد که حتمی است و آن کس که تسلیم پروردگار باشد و در لوی توحید و زیر سایه اسلام زندگی کند به‌ناچار باید آنها را مراعات کرده و به وظایف خود در قبال آنها قیام و اقدام کند. و از همین جاست که کعبه و حرم و مسجدالحرام و مسجدالنبی و کلاً مساجد و معابد و کلیساها و کنیسه‌ها احکام خاص و مقررات ویژه و احترام فوق‌العاده دارد و از نظر طهارت و نجاست و خرید و فروش و... مقرراتش ویژه و لازم‌الاجراء است. اگر مکه مکرمه حرم امن الهی است که مردم به آن روی می‌آورند و از هر فراز و نشیب، آهنگ خانه خدا می‌کنند و آن اعمال مخصوص را انجام می‌دهند و حتی گیاه‌های حرم هم حکم خاص دارد، اینها از آثار همان انتساب به خداوند است و به‌خاطر این است که خداوند، «مکه» را از بین سرزمین‌ها، برگزیده است...»

”

ارزش و قداست

این خاک،

به خاطر

انتساب به

پروردگار

است و

برگزیدگی

این تربت،

به خاطر

معنویات و

خاطرات

مقدس این

مهد و حی

و کانون

رسالت

و توحید

است

این مکه است و کعبه، این خاستگاه نور توحید است و «ام‌القری»، این حجر‌الأسود است و مقام ابراهیم، این سرزمین «مبارک» است، خانه برکت‌خیز است. اولین خانه پربرکتی است که برای مردم قرار داده شده است.

به تعبیر قرآن: **«إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَّ أَرْضُهُ يَصَافِحُ بِهَا خَلْقَهُ»**، «حجر‌الأسود»، سوگندنامه خدا با بندگان است و دست کشیدن به آن، تجدید عهد با خداوند است و بیعت نمودن با اوست. درباره حجر‌الاسود و رکن یمانی، حدیث است که: **«يَمِينُ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ يَصَافِحُ بِهَا خَلْقَهُ»**.

نگاه کردن به کعبه هم، عبادت است. که پیامبر(ص) فرموده است: **«النَّظَرُ إِلَى الْكَعْبَةِ عِبَادَةٌ»**.

و در حدیث دیگر است که: هر کس به کعبه نظر کند (در واژه «نظر» دقت شود) تا وقتی که نگاهش به کعبه است برایش حسنه نوشته می‌شود و از سیئات او محو می‌گردد:

«مَنْ نَظَرَ إِلَى الْكَعْبَةِ لَمْ يَزَلْ يَكْتَبُ لَهُ حَسَنَةً وَيُمحَى عَنْهُ سَيِّئَةٌ حَتَّى يَصِرَ بِبَصْرِهِ».

آنقدر سازنده و پربار و پرپها است که در حدیثی از امام‌باقر(ع) حتی خواب در مکه، همچون تلاش و فعالیت در شهرهای دیگر و سجود در مکه، همچون به‌خون غلطیدن و شهادت در راه خدا به‌حساب آمده است:

«...وَالنَّائِمُ بِمَكَّةَ كَالْمَجْتَهِدِ فِي الْبُلْدَانِ وَالسَّاجِدُ بِمَكَّةَ كَالْمُتَشَحِّطِ بِدَمِهِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ...».

ارزش و قداست این خاک، به‌خاطر انتساب به پروردگار است و برگزیدگی این تربت، به‌خاطر معنویات و خاطرات مقدس این مهد وحی و کانون رسالت و توحید است.

مرحوم علامه امینی، در ردّ نظریه کسانی که به اینگونه امور و تبرک جست‌وجویها و ارزش قائل شدن‌ها ایراد می‌گیرند، بحث و بیان مفصلی دارد که در جایی چنین می‌گوید:

«...همچنان که اراضی و میدان‌ها و خانه‌ها و ادارات رسمی و

بهترین نیایش و خودشناسی را در عرفات! و اکنون چگونه می‌توان بهترین مسلمان نبود؟
 بدان و آگاه باش! مردم از حاجیان انتظارهای بسیار دارند. آنان انتظار دارند که زائر پس از زیارت کعبه، بهترین آنان باشند! بهترین مسلمان در دین و انسانیت! بهترین مسلمان در نوع‌دوستی! بهترین مسلمان در اخلاق محمدی! بهترین مسلمان در کردار علوی! آنان با خود می‌اندیشند که اکنون تو بهترین خویشتاوندی! بهترین همسایه‌ای! بهترین شهروندی! بهترین رفیقی! بهترین شریکی! بهترین همکاری! بهترین پدری! بهترین مادری! بهترین فرزندی! بهترین همسری! حاجی! حج تو قبول و شاهد زیارت گوارایت باد!

نیامدیم که وحدت را تماشا کرده، سپس آن را از یاد ببریم! آمدیم که وحدت را همراه خویش به عنوان سوغات، به دیارمان ببریم تا نهال دشمنی و کینه‌توزی را، برکنیم! از این پس، اطرافیان باید صدای حاجی را، صدای اتحاد و محبت بشناسند تا حق حج، به جا آورده شود.

درس چهارم حج ابراهیمی، بهترین شدن است. بهترین سفر را پایان بردیم، که همانا سفر حج است. بهترین سرزمین را دیدیم، که مکه مکرمه است! بهترین خانه دنیا را زیارت کردیم، که خانه خداست! بهترین جامه را پوشیدیم، که جامه تقوا و احرام است! بهترین سعی را داشتیم، که سعی صفا و مروه است! بهترین شب زنده‌داری را در مشعر گذراندیم و

بود، با هم احرام پوشیدیم! با هم طواف کردیم! با هم طنین «لبیک، اللهم لبیک» در فضای قدسی مسجدالحرام افکندیم! با هم در سعی صفا و مروه بودیم! با هم در عرفات نیایش داشتیم! با هم در مشعرالحرام شب زنده‌داری کردیم! با هم به سوی مناسرتیم! با هم نماز گزاردیم! با هم به زیارت رسول صلی الله علیه و آله شتافتیم!

و اکنون می‌خواهیم جدا از مسلمانان باشیم؟ می‌خواهیم بیگانه از درد و دغدغه مردم بمانیم؟ می‌خواهیم در هیچ حرکت خیر و سودمند در زندگی روزمره جمعی، مشارکت فعال نداشته باشیم؟ به مدرسه وحدت در حج آمدیم که یک عمر، در جهت همدلی و همراهی با مردم بمانیم!

ناودان رحمت: (به عربی میزاب الرحمه) یا «ناودان طلا»، ناودانی از طلاست که بر بام کعبه نصب شده و به سمت حجر اسماعیل است. هرگاه باران بر بام کعبه بیارد، آب از ناودان در این فضای حجر اسماعیل می‌ریزد. به اعتقاد مسلمانان، اینجا مدفن اسماعیل و مادرش هاجر و بسیاری از پیامبران است. در روایت آمده‌است که دعا در زیر ناودان کعبه پذیرفته است.

مقام ابراهیم: به محل ایستادن ابراهیم می‌گویند و سنگی است به طول و عرض ۴۰ سانتی‌متر و بلندی تقریبی ۵۰ سانتی‌متر که جای پای ابراهیم روی آن است و مقابل درب کعبه قرار دارد. رنگ آن میان زرد و قرمز متمایل به سفید است. طبق اعتقادات مسلمانان این مکان مربوط به زمانی است که ابراهیم دیوارهای کعبه را بالا می‌برد؛ آنگاه که دیوار بالا رفت، به اندازه‌ای که دست بدان نمی‌رسید، سنگی آوردند و ابراهیم بر روی آن ایستاد و سنگ‌ها را از دست اسماعیل گرفت و دیوار کعبه را بالا برد.

بر روی این سنگ، اثر پای ابراهیم مشخص است اما اثری از انگشتان او نیست. از زمان مهدی عباسی بدین سو، این سنگ با طلا پوشانده شد و در محفظه‌ای قرار گرفت تا آسیب نبیند. حج‌گزاران پس از طواف واجب، باید در پشت مقام ابراهیم، ۲ رکعت نماز طواف به جای آورند. نماز طواف نساء نیز پشت مقام ابراهیم خوانده می‌شود.

طبق آیات قرآن این مقام یکی از شعائر الهی است: «وَ اتَّخَذُوا مِنْ مَقَامِ اِبْرَاهِيمَ مُّصَلًّی» (بقره/۱۲۵)

پرده کعبه: بر روی کعبه پوششی سیاه رنگ وجود دارد که به آن «پرده کعبه» یا «جامه کعبه» (به عربی: کسوة الکعبه) گویند. نخستین کسی که خانه کعبه را پرده پوشانید تبع حمیری پادشاه یمن بود. علی (ع) نیز همه ساله از عراق برای کعبه پرده‌ای می‌فرستاد. چون مهدی عباسی به خلافت رسید خادمان کعبه از انبوهی پرده‌ها بر روی کعبه شکایت کردند و گفتند بیم آن می‌رود که خانه صدمه ببیند. مهدی عباسی خلیفه مسلمین دستور داد پرده‌ها را بردارند و تنها یک پرده بر آن بگذارند و سالی یک بار آن را عوض کنند. این سنت تا به امروز ادامه دارد و بر روی پرده کعبه، آیه‌هایی از قرآن قلاب دوزی شده است.

فاصله میان حق و باطل

امام حسن مجتبی (ع) فرمودند: بین حق و باطل به اندازه چهار انگشت فاصله است. آنچه با چشمت بینی حق است و چه بسا با گوش خود سخن باطل بسیاری را بشنوی.

با سختی های حج در ۱۵۲ سال پیش آشنا شوید

آفتاب از عرفات خارج شده، راهی مشعرالحرام شدیم. اوایل شب به مشعرالحرام رسیدیم و نماز مغرب و عشا را در آنجا گزاریدیم.

هنگام طلوع فجر، نیت وقوف در مشعرالحرام کرده، پس از طلوع آفتاب از مشعرالحرام خارج شدیم.

نیمروز پنجشنبه به سرزمین منا رسیده، خیمه را نزدیک مسجد خیف برپا نمودیم، سپس برای رمی جمره عقبه حرکت نمودیم. یکی از آشنایان پس از رمی جمره عقبه، به نیابت از من قربانی نمود.

پس از صرف نهار سر را تراشیده، از احرام خارج شدیم. آنگاه برای انجام بقیه اعمال حج، الاغی کرایه کرده به سوی مکه رهسپار شدیم... اعمال را تمام کردیم، نزدیک غروب آفتاب به منا بازگشتیم. روز یازدهم ذی‌حجه در منا ماندیم. شب دوازدهم را هم در آنجا بیتوته کردیم. بعد از ظهر روز دوازدهم از منا خارج شدیم.

روز یکشنبه دوازدهم ذی‌حجه، دو ساعت به وقت مغرب باقی مانده وارد شهر مکه شدیم.

عصر روز جمعه ۲۵ ذیحجه از مکه خارج شدیم و دیگر بار گرفتار حملان و شترداران گشتیم. روز یکشنبه ۲۷ ذیحجه وارد جده شدیم و خود را برای سفر به سوی عراق از راه بندرعباس و بندر بوشهر و بصره آماده کردیم.

در قسمت اول و دوم از این مطلب با بخش هایی از سفرنامه علامه میرحامد حسین هندی که در سال ۱۲۸۲ هجری قمری موفق به سفر حج شده آشنا شدیم. در این سفرنامه تصویر و روایتی ساده از حج در ۱۵۲ سال قبل ارائه شده است. در ادامه بخش سوم و پایانی این سفرنامه خواندنی می‌آید:

حرکت به سوی مشاعر مقدس:

بین ما و اهل سنت یک روز اختلاف است. متأسفانه نمی‌توانیم در روز ترویبه محرم شویم. چرا که عامه (اهل سنت) روز هفتم ذیحجه را هشتم اعلام کردند و از مکه خارج شدند. لذا برای ما ممکن نشد در مکه بمانیم. ما هم پس از خواندن نماز عشا محرم شده به طرف منا کوچ نمودیم. اوایل شب به منا رسیدیم. بعضی از حاجیان ایرانی که با ما همراه بودند در منا ماندند و ما به راه خود ادامه دادیم. پیش از طلوع آفتاب به سرزمین عرفات رسیدیم و در آنجا نماز صبح را خواندیم.

سه‌شنبه هشتم ذی‌الحجه الحرام است... در آخرین لحظات امروز، اهل سنت عرفات را ترک کردند (زیرا این روز را نهم ذیحجه تلقی نمودند) لیکن حجاج ایرانی و هندی و تمام پیروان مذاهب امامیه در منا ماندند.

ظهر روز چهارشنبه نیت وقوف در عرفات کردیم و تا غروب آفتاب در آنجا ماندیم و پس از غروب

سایه عرش بر سر حسود نمی افتد

است؟!» فرمود: «یا موسی هذا ممن لم یحسد الناس علی ما آتاهم الله من فضله؛ ای موسی! این [شخص] از کسانی است که نسبت به مردم در برابر آنچه خداوند از فضلش به آنها ارزانی داشته، حسد نورزیده است.»

امام صادق (ع) می‌فرماید: هنگامی که موسی بن عمران (ع) با خدا مناجات می‌کرد چشمش به مردی افتاد که در سایه عرش الهی قرار داشت، عرض کرد: «یا رب من هذا الذی قد اظله عرشک؛ خداوند! این کیست که عرش تو بر سر او سایه افکنده

مهمان خداییم

با سلام به مسؤولین حج ایران تقدیم
 به زایران و مداحان عزیز
 خوشا اینک که مهمان خداییم
 کنار خانه اش همچون گدائیم
 جدا از خانه و کاشانه هستیم
 ز هر چه غیر از او باشد جداییم
عبدالرحیم سالاری
کاروان نور اقلید فارس

نزدیک تر از رگ گردن

خدایا آرزوهایم را در زلالی آب اقیانوس
 و در پهنای وسعت آسمان و در روشنای
 خورشید جستجو کردم. زمزمه ای
 در گوشم نواخته شد: آرزویت از رگ گردن
 به تو نزدیکتر است.
بی بی فرحناز سیدآسیابان کاروان
۲۰۲۲ خوزستان

دانه اشک

کو، یکی با من ملاقاتی کند، نیمه
 شب بامن مناجاتی کند، ای گنهکارم
 بیبا اندر برم، قطره قطره اشک تو من
 می خرم، چلیچراغ عرش من اشک
 شماسست، دانه دانه اشک تو در پیش
 ماست. مهدی صباغیان هاتف

عشق خدایی

خوشا دل سپردن به عشق خدایی
 ز قید هوس های دنیا رهایی
 خوشا از گناهان همه توبه کردن
 به درگاه حق نیمه شب چهره سایه
 خوشا بر فراز جهان پر گشودن
 گذشتن ز خودبینی و خودنمایی
زهرا شجاعی - مازندارن سازی
کاروان ۳۰۰۳۴

به قربان مقام و ابرویت

دلَم رامی گذارم جنب کویت
 دلا از جنب کویش برنخیزی
 مدینه شهر پیغمبر عزیزی
 زدل هی میکشم فریاد باسوز
 مدینه بی تو دل تنگم شب وروز

خوش به حال تو که امسال مسافر شده ای
 خانه دوست همین جاست که زائر شده ای
 مست شوامست؛ که این جرعه به کام تو رسید
 خوش به حال تو که این قرعه بنام تو رسید
التماس دعا(علیرضایزدانی)
کاروان ۲۴۰۰۹

مناجات نامه زائر

خدایا توفیقم ده که: تمام توجه قلبی ام را به تو معطوف کنم؛ تمام کارهایم را به تو واگذار کنم؛ به غیر تو توکل نکنم؛ در قضا و قدر تسلیم تو باشم؛ با تو آشتی کنم و از هر چه رنگ غیر تو دارد روی گردانم؛ حدود الهی ات را در واجبات و محرمات رعایت نمایم و آنها را به طور اکمل در زمان و مکان لازم انجام دهم؛ به سنت های نبوی و سیره اهل بیت (ع) احترام گذارم و آنها را سرلوحه زندگی ام قرار دهم؛ به ریسمان محکم اهل بیت (ع) که حبل الله المتین هستند چنگ بزنم؛ به اندازه توانم به خلق تو کمک و رسیدگی کنم؛ با پوشیدن لباس احرام صدق، صفا، خضوع و خشوع را در وجودم نهادینه کنم؛ لبیکم را به گونه ای خالصانه بگویم که گویا تو مرا دعوت کرده ای و من هم لبیک گفته ام؛ طوافم به گونه ای باشد که گویا همگام با فرشتگان کنار کعبه دور مقام عرش تو می گردم؛ هنگام دخول در حرم خودم را در امان تو ببینم و تو را با تکریم و تعظیم زیارت کنم؛ هنگام هروله با تمام قوا از غفلت خارج شوم؛ در عرفات عاجزانه به خطا و اشتباهاتم اعتراف کنم؛ در مشعر خود را به تو نزدیک نموده و همواره از تو ترسان باشم؛ در منا نفسم را ذبح و حنجره هوا و هوس را قطع کنم؛ هنگام رمی جمرات شهوات، پستی ها و افعال ناشایست را از خود دور کرده و بر مستکبرین کفر و الحاد، «نه» بگویم؛ هنگام حلق و تقصیر عیوب ظاهری و باطنی را حلق کنم؛ حجرا لاسود را با رضا به خشنودی تو استلام نمایم و بیعتم را تا ابد با تو نشکنم؛ با قدم به صفا، خود و زندگی و اجتماع را ماصفا کنم؛ با نوشیدن آب زمزم از امراض روحی شفا یابم؛ با حضور در مروه، مروت و جوانمردی را کسب کنم؛ با حضور در کنار دیگر حججاج اتحاد و یکرنگی ام را حفظ نمایم؛ نوری که در سایه این سفر ملکوتی کسب کرده ام برای همیشه حفظ نمایم؛ در طواف وداع، با غیر تو خداحافظی کنم؛ و در پایان به پاس توفیق این سفر، تو را خالصانه شکر کنم.

سیداکبر میرصفی، روحانی کاروان ۳۱۰۰۶ اراک

دیو چو بیرون رود فرشته در آید

سالهای انتظار می کشی تا وقتی به خانه خدا می آیی، تمام آرزوهایت را از او درخواست کنی. وقتی در مقابل کاخ ها، برجها و قصرها، ۴ دیوار ساده تو را متعجب می کند که عالم و هر چه در آن است ملک اوست و نشانه او اینقدر ساده و بی آرایش است.

که تو بیایی و دور آن بچرخی؟ اگر این ۴ دیوار را برداری در واقع بندگان خدا، دور خود می چرخند و ملائک هستی. پس خدا کجاست؟ او که از رگ گردن به تو نزدیک تر است. تو ای انسان خلیفه خدا بر روی زمین هستی. آیا وقعا به درک این مقام نزدیک شده ای؟ ملائک به حضرت آدم به عنوان نماد انسال کامل سجده کردند. آیا تو در مسیر رشد و کمال قرار گرفته ای؟ این سفر فرصتی است که تو بیاندیشی ابراهیم و اسماعیل و هاجر صحنه ای را به نمایش گذاشتند که کارگردانش خداست.

تو در مناسک حج همه نقشهها را بازی می کنی. گاهی مانند ابراهیم و اسماعیل طواف می کنی. گاهی سعی می کنی مانند هاجر و گاهی قربانی از سر تسلیم به قربانگاه می بری مانند ابراهیم. گاهی به شیطان سنگ می زنی مانند ابراهیم. بعد به مشعر می روی و با شعور سلاح برمی داری با شناخت آماده می شوی. دشمن تو باید غرورت، تکبر، طبقه ات و هر چه هستی خرد شود باید بمیری تا زنده شوی. دیو چو بیرون رود فرشته در آید!

این تولد ثانویه بر تو مبارک باد! در میقات که محرم شدی بدست خود غسل کردی. کفن پوشیدی با مرگ اختیاری، تمرین مرگ کردی. فارغ از همه دلبستگی ها، وابستگی ها آماده و تسلیم و مجهز به سلاح ایمان. در عرفات صحنه قیامت و زنده شدن مرده ها را می بینی. این همایش بزرگ مسلمانان در دل همه دشمنان اسلام رعب و وحشت می اندازد و ما باید هوشیار باشیم و این وحدت و عظمت و قدرت را هدر ندهیم. چه کسی می داند از این کثرت به وحدت رسیده چه کسی مقرب تر است. ما خودمان را ارزان فروخته ایم. او مشتری همه ماست. تنگ نظری، خودخواهی، غرور و تکبر، دنیاطلبی، ما را غبار آلوده کرده، حج صیقل این غبارها است. حال ای خواهر و برادر حاجی، حج فرصت دوباره است برای تو که قصد سفر کرده ای. این سفر برونی(مهاجرت) و درونی(سیر) برای تو سلوکی است که در مسیر سیر الی الله قرار بگیری. این سفر از تو آغاز می شود، به تو ختم می گردد. وقتی خود را شناختی خدا را خواهی شناخت.

فخری عیسائی کاروان سجاد شماره ۱۷۲۳۹ تهران

۱۱ هزار حاجی طی روز و شب گذشته از طریق فرودگاه بین‌المللی مدینه منوره به کشورهایشان بازگشتند.

به گزارش پایگاه اطلاع رسانی حج، ۱۱ هزار حاجی طی روز و شب گذشته از طریق فرودگاه بین‌المللی مدینه منوره به کشورهایشان بازگشتند.

بر اساس این گزارش، ۱۱ هزار نفر از حجاج بیت الله الحرام پس از پایان فریضه حج و زیارت حرم مطهر نبوی (ص) با این پروازها، مدینه منوره را ترک کردند.

یوسف حواله مدیر موسسه ادلاء، به سازوکاری که این موسسه برای موسم حج امسال در نظر گرفته است، اشاره کرد و گفت: اعزام حجاج از اماکن اسکان تا لحظه سوار شدن بر هواپیما و انتقال بار حجاج با سازوکار سریع و مشخص صورت می‌گیرد به طوری که حجاج بیش از یک ساعت در فرودگاه معطل نمانند.

وی همچنین اعلام کرد: جدول بندی پروازهای حج شرکت‌های هواپیمایی به شکلی که از همزمان بودن پروازها جلوگیری می‌کند، سبب روان شدن حرکت در داخل سالنها و فضای هوایی فرودگاه شده است. حواله افزود: وجود سالنهای انتظار حجاج در فرودگاه مدینه که گنجایش حدود دو هزار حاجی را دارد نیز به ساماندهی امور و روان تر شدن کارها کمک کرده است.

وی گفت: هر پرواز خروجی و عملکرد کارکنان مورد ارزیابی قرار می‌گیرد تا کیفیت خدمات ارائه شده مقایسه گردد و البته وزارت حج به عنوان طرف ناظر به پیگیری و ارائه گزارشهای فوری می‌پردازد و مقصران بازخواست خواهند شد. وی افزود: پروازهای شمار زیادی از حجاج، از روز چهارشنبه آغاز خواهد شد.

توافقات کنسولی بین ایران با کانادا و انگلیس در حال وقوع است
معاون کنسولی و پارلمانی وزیر خارجه ایران گفت: اقدامات مثبتی برای حل مشکلات کنسولی هموطنان در کانادا و انگلیس و توافقاتی بین طرف ایرانی و کانادایی و انگلیسی در حال وقوع است.

معاون وزیر امور خارجه خبر داد سفارت‌های ایران و انگلیس در مسیر بازگشایی

هم در این زمینه مثل سایر کشورهاست. وی در باره روابط ایران با کشورهای اروپایی با تاکید بر تاریخچه روابط ایران و اروپا تصریح کرد: در عین حال که نمی‌خواهیم گذشته را نادیده بگیریم اما نمی‌خواهیم هم اسیر گذشته باشیم. نمی‌توان کل اروپا را مجموعه‌ای واحد فرض کرد، گرچه امروز در اتحادیه اروپا ۲۸ کشور عضویت دارند و احساس می‌کنند مجموعه واحدی هستند، اما در داخل اروپا نیز گرایش‌های مختلفی وجود دارد.

قصد دولت گسترش روابط خارجی‌اش با تمامی کشورهای اروپایی است

معاون اروپا و آمریکای وزیر خارجه ادامه داد: در مجموع ما آماده‌ایم بر اساس احترام متقابل و از موضع برابر با کلیه کشورهای اروپایی رابطه داشته باشیم. طبیعی است گذشته‌ای در رابطه‌ی ایران با بعضی از این کشورها وجود داشته است و آن‌ها مشکلاتی هم ایجاد کردند. معتقدیم باید از گذشته برای آینده درس بگیریم و در گذشته متوقف نمانیم. اگرچه در موارد مختلف شاهد هستیم که این کار به این سادگی امکان‌پذیر نیست. اما در مجموع قصد دولت این است که روابط خارجی‌اش را با تمامی کشورهای اروپایی گسترش دهد.

یک عضو تیم مذاکره کننده ایران با ۱+۵ معتقد است که «قطار هسته‌یی ایران در ژنو بر روی ریل قرار گرفت». او در عین حال تاکید دارد که «مردم نگران نباشند» در مذاکرات از خطوط قرمز عبور نخواهیم کرد.

مجید روانچی، معاون اروپا و آمریکای وزیر امور خارجه کشورمان، پیش از این سفیر ایران در سوییس بود و در مقطعی مسوولیت نمایندگی دائم ایران نزد سازمان ملل را برعهده داشته است.

وی درباره روابط ایران و آمریکا می‌گوید نمی‌خواهیم اسیر گذشته باشیم و البته آن را هم نادیده نمی‌گیریم. مجید تخت‌روانچی در گفت‌وگو با خبرنگار سیاسی خارجی خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا)، خاطرنشان کرد: سیاست خارجی دولت آقای دکتر روحانی بر اساس این شکل گرفته است که روابط خوبی با کل دنیا داشته باشیم. روابطی که بر اساس احترام متقابل و مبتنی بر رویکرد برابری کشورها باشد و هیچ کس برتری بر دیگری نداشته باشد. طبیعی است در این رویکرد کشورهای همسایه جایگاه خاصی دارند و می‌خواهیم با کشورهای همسایه روابط سالم و از موضع برابر و دوستانه داشته باشیم. هر کشوری در اطراف خود سعی می‌کند با همسایگانش روابط خوبی داشته باشد و ایران

خداحافظی ۶۰۰ هزار حاجی به صورت الکترونیک

مسئولان حج عربستان در مدینه منوره از بدرقه ۶۰۰ هزار حاجی از این شهر مقدس به صورت الکترونیک خبر دادند.

به گزارش پایگاه اطلاع رسانی حج، محمد بصراوی مدیر اجرایی موسسه ادلاء در مدینه منوره اعلام کرد: سامانه الکترونیک بدرقه حجاج با هدف کنترل عملیات خروج و عدم ازدحام اجرا می‌شود که روند پروازها را بر اساس جدول‌ها و زمانهای مقرر برای هر پرواز در بر می‌گیرد.

وی افزود: این موسسه اجرای بدرقه خودکار حجاج را به طور کامل در خلال موسم دوم (مدینه بعد) آغاز کرده است به طوری که انتظار می‌رود حدود ۶۰۰ هزار حاجی از مدینه منوره از طریق سه مرکز فرودگاه، ایستگاه الهجره و ایستگاه البر بدرقه شوند. سخنان بصراوی در جریان کارگاه عملی که بخش آموزش و توسعه موسسه ادلاء برگزار کرد، ایراد شد. عنوان این کارگاه، تحولات جدید و اقدامات مخصوص بدرقه حجاج از مدینه منوره در موسم دوم بود.

در این کارگاه، تدابیر مربوط به بدرقه حجاج از طریق سامانه الکترونیک تشریح شد.

ورود روزانه هزار اتوبوس حامل حجاج به فرودگاه جدّه

یک مسئول در دفتر وکلاء از دستگاههای دست‌اندرکار حج در عربستان اعلام کرد: روزانه هزار دستگاه اتوبوس حامل حجاج وارد فرودگاه بین‌المللی جدّه می‌شود.

به گزارش پایگاه اطلاع رسانی حج، به نوشته الحیات، عبدالاله جدع گفت: این تعداد اتوبوس، روزانه ۵۲ هزار حاجی را به فرودگاه بین‌المللی جدّه منتقل می‌کنند تا از طریق پروازهای مخصوص حجاج هر کشور، عربستان را ترک کنند.

وی افزود: بیش از هفتاد درصد حجاج خارج از عربستان از طریق فرودگاه بین‌المللی جدّه به کشورهایشان بازخواهند گشت. به گفته جدع، هر روز بیش از ۵۲ هزار حاجی از طریق بیش از هزار دستگاه اتوبوس برای بازگشت به کشورهایشان وارد فرودگاه جدّه می‌شوند.

وی افزود: انتقال حجاج از ۱۵ ذی‌الحجه به اوج خود رسیده است و بیش از ۶۰ ایستگاه برای استقبال از حجاج فعالیت می‌کنند.

جدع گفت: میانگین زمان مصرف شده برای پایان تدابیر مربوط به سفر حجاج بین ۲۰ تا ۳۰ دقیقه برای هر اتوبوس در صورت آماده بودن پرواز مربوط به حجاج از سوی شرکت‌های هواپیمایی ذیربط است.

با کاهش ۱۵ تومانی در بازار آزاد رخ داد ورود بی سر و صدای دلار به کانال ۲ هزار تومانی

در ادامه روند کاهش گام به گام و تدریجی نرخ دلار در بازار آزاد، دیروز این نرخ ۱۵ تومان دیگر کاهش یافت تا قیمت دلار بار دیگر وارد کانال دو هزار تومانی شود. این امر همچنین کاهش قیمت انواع مسکوکات را نیز به دنبال دارد.

نرخ دلار آمریکا دیروز در بازار غیر رسمی در ادامه روند نزولی با ۱۵ تومان کاهش به ۲۹۹۵ تومان رسید. این کاهش قیمت نرخ دلار باعث شد تا قیمت انواع سکه بهار آزادی علیرغم رشد جهانی قیمت طلا دچار افت شود.

بهای سکه بهار آزادی طرح قدیم با شش هزار تومان کاهش ۹۴۷ هزار تومان، سکه بهار آزادی طرح جدید با ۸ هزار تومان کاهش ۹۴۸ هزار تومان، نیم سکه بهار آزادی با ۵ هزار تومان کاهش ۵۰۰ هزار تومان و ربع سکه بهار آزادی با ۴ هزار تومان کاهش ۳۰۳ هزار تومان بود.

قیمت هر اونس طلا در بازارهای جهانی نیز امروز دچار نوسان قیمتی بود و گاه افزایش و گاه کاهش یافت. در لحظه تنظیم گزارش، قیمت جهانی طلا با یک دلار کاهش ۱۳۱۸ دلار بود.

جلسه ویژه معاون اول با بانکها و وزیر صنعت؛

جهانگیری: موجودی صندوق توسعه ملی ۳۲ میلیارد دلار است

پولی کشور هستیم.

وی تصریح کرد: موجودی اعلام شده برای صندوق توسعه ملی مبنی بر بیش از ۵۰ میلیارد دلار صحیح نیست و در این دولت موجودی صندوق توسعه ملی ۳۲ میلیارد دلار بوده است.

این در حالی است که محمدرضا فرزین در مراسم تودیع خود از ریاست صندوق توسعه ملی گفته بود: میزان واریزی‌ها از محل منابع ارزی حاصل از فروش نفت، گاز و منابع گازی تا پایان مرداد ماه ۵۴ میلیارد و ۶۰۰ میلیون دلار است.

جهانگیری با بیان اینکه خط اعتباری جدیدی از صندوق ضمانت صادرات ایران برای پشتیبانی از صادرات اختصاص خواهد یافت خطاب به صادرکنندگان، گفت: شما بازار هدف خود را پیدا کنید ما خط اعتباری می‌دهیم.

معاون اول رئیس‌جمهور، موجودی قطعی صندوق توسعه ملی را ۳۲ میلیارد دلار اعلام کرد و گفت: عصر دیروز جلسه‌ای با تمامی بانکها، وزیر صنعت، معدن و تجارت و بخش خصوصی برای شناسایی راهکارهای مهار تورم داشت.

اسحاق جهانگیری دیروز در مراسم هفدهمین سالروز ملی صادرات در تهران از جلسه عصر دیروز خود با بانکها، وزیر صنعت، معدن و تجارت و بخش خصوصی خبر داد و گفت: در این جلسه امیدواریم بتوانیم سیاست‌هایی را جهت کنترل تورم و نقدینگی و لغو فشار بر پایه پولی کشور بیابیم.

معاون اول رئیس‌جمهور ادامه داد: در ماه اخیر ۴۰ درصد تورم یکساله را به ثبت رسانده ایم که بر این اساس، دولت باید تورم را کاهش دهد که برای کاهش آن نیز مجبور به بکار بستن سیاست کنترل نقدینگی و فشار نیاوردن به پایه

سالی ۱۰ هزار سمند ایران به روسیه صادر می‌شود

خبرگزاری روسیه اعلام کرد خودروی سمند ایران در مرحله اول توافق سالی ۱۰ هزار دستگاه به روسیه صادر می‌شود و در مراحل بعدی، این تعداد افزایش می‌یابد.

به گزارش روسیا‌الیوم، خودرو سمند تولید شرکت ایران خودرو به روسیه صادر می‌شود. این تصمیم پس از این اتخاذ شد که شرکت ایران خودرو خود را با استانداردهای جهانی سلامت یورو ۴ تطبیق داده است.

سمند ایران در حالی به روسیه صادر می‌شود که در اولین مرحله آن ۱۰ هزار خودرو از تولیدات این شرکت صادر می‌شود و این رقم قابل افزایش است. این قرارداد همکاری از جانب روسیه می‌تواند زمینه‌ای باشد تا دیگر فرصت‌های همکاری بین دو کشور به وجود آید. بنابراین گزارش، خودروهای ایران به صورت گسترده‌ای بازارهای داخل ایران و همچنین در سطح خاورمیانه را از سال ۲۰۰۳ به خود مشغول کرده است.

ایران

- ♦ فرستادگان اروپا: تحریم‌ها رو به پایان است
- ♦ نشست خبرساز مردان اقتصادی دولت

اطلاعات

- ♦ دارایی‌های بلوکه شده ایران در دهها کشور بزودی آزاد می‌شود
- ♦ محیط زیست: آلودگی هوا به پایتخت بازگشت

جام جم

- ♦ مسابقات تیراندازی قهرمانی آسیا در تهران
- ♦ کمپ‌های ترک اعتیاد در صف دریافت مجوز

جوان

- ♦ یارانه بگیران با معیار درآمد حذف می‌شوند
- ♦ معادل کسری بودجه از صندوق توسعه ملی گم شد

جمهوری اسلامی

- ♦ تحریم‌ها علیه ایران نتیجه‌بخش نبود امیدواریم تا چند ماه دیگر برداشته شود
- ♦ ساخت میکروجت و سامانه رادار ساحلی در ایران

خراسان

- ♦ سفرهای استانی روحانی به زودی آغاز می‌شود
- ♦ امیدواریم طی چند ماه آینده تحریم‌های اروپا علیه ایران برداشته شود

دنیا اقتصاد

- ♦ بانک مرکزی بخشنامه جدیدی صادر کرد؛ بازنگری ممنوع‌الخروجی بدهکاران
- ♦ افت به زیر ۳۰۰۰ تومان؛ مرز روانی دلار دوباره شکست

حمایت

- ♦ جزییات مذاکرات قبلی هم منتشر نشده است
- ♦ فضای جامعه نیازمند آرامش است

رسالت

- ♦ نقشه‌های شوم تل‌آویو برای قبله‌گاه اول مسلمین
- ♦ احتمال بدهید طرف مقابل امتیازی داده باشد

اذان ظهر: ۱۲/۰۶
اذان مغرب: ۱۷/۵۱
اذان صبح فردا: ۵/۰۳
طلوع آفتاب: ۶/۱۹

مکه مکرمه
۳۵ ▲ - ▼ ۲۸

اذان ظهر: ۱۲/۰۶
اذان مغرب: ۱۷/۴۹
اذان صبح فردا: ۵/۰۵
طلوع آفتاب: ۶/۲۲

مدینه منوره
۳۳ ▲ - ▼ ۲۵

پیامک

عقد اخوت

بچه ها یادتونه روز عید غدیر تو جبهه ها، تو خط مقدم، توستنرها، باهمدیگه، باشهدها، با رفقا خالصونه، عقد اخوت بستیم که همیشه وهمه جا همدیگه رایساده کنیم! حتی همین جا، حتی عرفات؟ بله حتی بایک صلوات

اکبر حق شناس
کاروان ۱۳۰۵۰ اصفهان

ثواب حاجیان

سالها نماز واعدنا خواندیم تا در ثواب حاجیان شریک باشیم، حال مومنان نماز واعدنا می خوانند تا در ثواب اعمال ما شریک شوند. خدایا توفیق شکر این نعمت عظیم را ارزانی فرما و حج ما را به برکت حج عزیز زهرا قبول فرما.

مسعود مشیری

کاروان ۲۰۰۵ از اهواز

در گلستان دلم یوسف یکی است

می برم تا جامه بر جانم
پیش حق بی جان نمایانم
در گلستان دلم یوسف یکی است
از برای عشق قربانم
عاشقان عید غدیر مبارک

جهانی

سیاسی از خدا

خدایا می دانم که آن قدر لیاقت پیدا نکرده ام تا نور جمال امام زمانم دیده ام را منور کند. ولی بر خود می بالم که اجازه دادی در سرزمین عرفات و منا آنجا که امامم نفس می کشید تنفس کنم. خدایا چگونه شکر گزار این نعمت بزرگ باشم؟

شکری کاروان

حضرت زهرا (س) شیراز

مدینه - باب العوالی شارع علی بن ابیطالب (ع)
هتل قصر الذخیر

مکه - عزیزیه شمالی جنب مرکز
التصالات السعودیه - هتل دارهادی

zaernews@gmail.com

www.hajj.ir/245 (نشریه زائر)

www.hajj.ir (پایگاه اطلاع رسانی حج)

+966 537 367 545

حرف آخر

مرکز آفرینش

تو گویی اینجا مرکز آفرینش است، و این طواف، تمثیل حرکت سبحانی عالم وجود است. یعنی که کائنات بر محور وجود مطلق حق می گردد و حکایت این انسان های شیدایی که سر از پا ناشناخته گرداگرد بیت الله طواف می کنند، تفسیر عینی این آیت است که «یسبح لله ما فی السموات والارض» و تو ای انسان، به یاد آر که هم اکنون بر کوبه ارض، گرداگرد خورشید و در عمق آسمان لایتناهی شنواری. و از دل ذره تا بی نهایت این آسمان، لایتناهی، همه جا، همه چیز در طواف است، و همه می چرخند و از یک مدار وضعی به گرد خویش، به مدار بزرگتری بر گرد خورشیدها منتقل می شوند و تو گویی که این همه، تمثیل این معناست، که تو ای انسان باید از مدار معرفت نفس خویش به مدار معرفت رب منتقل شوی.

سید مرتضی آوینی

شعر

چنین گفتست ابراهیم ادهم، که می رفتم بچ دلشاد و خرم
چو چشم من بذات العرق افتاد، مرقع پوش دیدم مرده هفتاد
همه از گوش و بینی خون گشاده، میان رنج و خواری جان بداده
چو لختی گرد ایشان در دویدم، یکی را نیم مرده زنده دیدم
شدم آهسته پیش او خبرجوی، که حالت چیست آخر حال بر گوی
زبان بگشاد و گفتا ای براهیم، بترس از دوستی کز تیغ تعظیم
چو روی اندر بیابان در نهادیم، بذات العرق با خضر اوفتادیم
سلامی کرد خضر پاک ما را، جوابی گشت از ما آشکارا
چو ما از خضر استقبال دیدیم، ازین نیکو سفر اقبال دیدیم
بجان ما چون این خاطر درآمد، ز پس در هانفی آخر درآمد
که هان ای کز روان بی خور و خواب، همه هم مدعی هم جمله کذاب
شما را نیست عهد و قول مقبول، که غیر ما شما را کرد مشغول!
چو از میثاق ما یک ذره گشتید، بد عهدی بغیری غزه گشتید
شما را تا نریزم خون بزاری، نخواهد بود روی صلح و یاری
کنون این جمله را خون ریخت بر خاک، نمی دارد ز خون عاشقان باک

عطار

عکس روز

کعبه معظمه - رکن یمانی

اگر...

اگر مشکلی پیدا کردید چه کوچک چه بزرگ، برای رفع آن خودسرانه عمل نکنید و موضوع را با مدیر یا معاون کاروان و عوامل ایرانی در میان بگذارید و از ارتباط برقرار کردن یا طرح مشکل خود نزد غیر ایرانی ها اکیدا خودداری کنید.

نگاه

نظر اسلام درباره سخن

چینی چیست؟

یکی از کارهای بسیار بد، سخن چینی است که در اسلام به شدت منع شده و گاه موجب برپا شدن فتنه و آشوب های عظیمی میان مردم شده است.

روایات:

نبی اکرم (ص): «آیا خبر دهم شما را به بدترین شما؟» گفتند: آری ای رسول خدا! فرمودند: «کسانی هستند که به سخن چینی می روند و میان دوستان جدایی می افکنند و عیب جوی پاکانند. روز قیامت خداوند به آنان نظر (رحمت) نیندازد و ایشان را پاکیزه نکند.» امام صادق (ع): «خونریز، شرابخوار و سخن چین وارد بهشت نمی شود.» نبی اکرم (ص): «سخن چین به بهشت نمی رود. سخن چین در آخرت از عذاب خدا آسایش نمی یابد.» امام صادق (ع): «به راستی سخن چین، گواه کاذب و باطل و همکار شیطان است در تحریک (فساد) بین مردم. از رسول اکرم (ص) نقل شده که آن حضرت نهی فرموده از سخن چینی و گوش دادن به آن.»

لغت نامه

کعبه

به کعبه، خانه خدا، بیت الله الحرام، بیت العتیق و بیت الحرام نیز می گویند. دلیل نامگذاری کعبه به بیت الحرام این است که خداوند ورود مشرکان را به این مکان مقدس حرام و ممنوع فرموده است. کعبه به معنای بنای چهار گوش (مکعب) است